

Tézy na štátne záverečné skúšky

KPED 52P1018S/16 Pedagogika, psychológia a sociálno-vedný základ

Otázky pre denné aj externé štúdium PEP (nová akreditácia)

- 1. Deti s vývinovými poruchami učenia a odborný prístup k nim v bežnej základnej škole**
- 2. Poruchy emocionality a správania u detí a možnosti ich riešenia v bežnej základnej škole**
- 3. Charakteristické prejavy dieťaťa s ADHD v škole a možné spôsoby ich regulácie**
- 4. Dieťa so zmyslovým postihnutím (sluchovým, zrakovým) a špecifiká práce s ním v bežnej základnej škole**
- 5. Špecifiká edukácie detí zdravotne oslabených, chorých a detí s telesným postihnutím v bežnej základnej škole**
- 6. Psychológia: predmet a metódy**
Psychologické disciplíny pomáhajúce profesii pedagóga. Význam poznania a možnosti aplikácie psychologických poznatkov pre budúcich učiteľov.
- 7. Dedičnosť, vplyv prostredia a vlastnej aktivity jedinca pri rozvoji dispozícií**
Podstata a zákonitosti psychického vývinu. Biologická a sociálna determinácia ľudského správania, psychická regulácia správania.
- 8. Základné kategórie psychologického myslenia**
Správanie, prežívanie, podnet, reakcia, vedomie, nevedomie.
- 9. Základné smery a školy psychologického myslenia**
Behaviorizmus, tvarová psychológia, psychoanalýza, humanistická psychológia a kognitívna psychológia.
- 10. Humanistické teórie osobnosti** A. Maslow, C. Rogers, hierarchická teória potrieb, objektívne, subjektívne a ideálne ja, psychodiagnostika osobnosti.
- 11. Učenie**
Klasické a inštrumentálne (operatívne podmieňovanie) – Pavlov, Skinner. Druhy učenia, učenie a transfer – pozitívny a negatívny transfer pri učení, zákony učenia.
- 12. Pozornosť ako základ efektívnosti kognitívnych operácií**
Druhy, vlastnosti, poruchy pozornosti. Možnosti učiteľa pri vzbudzovaní a udržiavaní pozornosti žiaka
- 13. Pamäť a pamäťové procesy**
Charakteristika, druhy, typy, fázy a kapacita pamäti. Pamäťové stratégie. Možnosti rozvíjania pamäti žiakov v škole. Experimentálny výskum pamäti – Ebbinghausove krivky zapamätania a zabúdania.

14. Myslenie

Pojmy, súdy a úsudky, druhy myslenia, myslenie ako predpoklad úspechov v škole. Myšlienkové operácie, formy, druhy a vlastnosti myslenia. Tvorba pojmov, usudzovanie, riešenie problémov, rozhodovanie.

15. Emócie

Klasifikácia emócií, emócia a lateralita, komunikácia emócií, frustrácia, stres a konflikt – situácie záťaže, burnout, úzkosť.

16. Motivácia a vôľa

Aktivácia, smerovosť a cieľovosť správania, charakteristika motívov, potrieb, postojov a záujmov. Maslowova teória motivácie, funkčná autonómia motívu.

17. Predmet vývinovej psychológie

Rozličné definície a názvy, začlenenie do systému psychologických disciplín, vývinové modely a zákonitosti vývinových zmien – biopsychické zákonitosti.

18. Najznámejšie teórie vývinu dieťaťa

Freudova, Eriksonova, Piagetova a Maslowova teória.

19. Percepcia (vnímanie) a jej vývin

Vymenujte základných päť faktorov ovplyvňujúcich percepciu u dieťaťa počas vývinu.

20. Percepcia a ľahká mozgová dysfunkcia

Vývinové poruchy učenia a správania, príčiny vzniku dyslektických porúch u dieťaťa, inkluzívne vzdelávanie v škole.

21. Inteligencia a vývin kognitívnych procesov (vývin myslenia)

Predstava činnosti, vizuálna predstava a predstava vo forme symbolov, fázy riešenia problémov.

22. Sociálny vývin dieťaťa

Vymenujte tri základné faktory podieľajúce sa na sociálne adjustovanej osobnosti dieťaťa.

23. Stále črty osobnosti dieťaťa

Dependencia, potreba alebo motív výkonu, agresivita, reakcie strachu a úzkosti, patologický strach – obava.

24. Vývin morálky a morálneho usudzovania

Piagetova analýza morálneho úsudku, Kohlbergova teória morálneho vývinu, morálne usudzovanie, správanie a konanie.

25. Vývin reči a jazyka

Denotatívny a konotatívny význam slova, pochopenie a produkovanie reči, obdobie hrkútania a džavotania, osvojenie reči a produkcia reči.

26. Vývin detskej kresby

Vývinové štádiá detskej kresby, kresba dieťaťa ako diagnostická pomôcka psychického vývinu.

27. Vývin detskej hry

Teórie hier, jednotlivé štádiá detskej hry, charakteristické rysy detskej hry, druhy hier.

28. Charakteristické znaky detskej psychiky

Synkretizmus, eidetizmus, personifikácia, konkretizmus, prezentizmus a topizmus, egocentrizmus, negativizmus, konfabulácia, labilita správania a prežívania.

29. Ohrozenie psychického vývinu dieťaťa

Týrané dieťa, násilie v škole – šikanovanie, psychická deprivácia v detstve, dieťa s mentálnym postihnutím.

Povinná literatúra:

- SZABÓ, I; KOLIBOVÁ, D.: *Základy psychológie*. Ružomberok : Verbum, 2014.
- KOLIBOVÁ, D.: *Dieťa a jeho vývin*. Ružomberok : Verbum, 2007.
- ŠKOVIERA, A.: *Propedeutika špeciálnej pedagogiky*. Ružomberok : Verbum, 2015.

Odporúčaná literatúra: □ BOROŠ, J.: *Základy psychológie*.

Bratislava : SPN, 1992.

- LINHART, J.: *Základy obecné psychologie*. Praha : SPN, 1981.
- PARDEL, T.: *Psychológia*. Bratislava : SPN, 1982.
- ZELOVÁ, A.: *Vybrané kapitoly z psychológie*. Košice : SPN TUK, 1997.
- VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*. Praha : Portál, 2000.
- VAŠUTOVÁ, M.: *Specifické vývojové poruchy učení a chování*. Ostrava : FF Ostravskej univerzity v Ostrave, 2007.
- HORŇÁKOVÁ, M.: *Kroky k inkluzívnej pedagogike*. Ružomberok : Verbum, 2014.
- VAŠEK, Š.: *Základy špeciálnej pedagogiky*. Bratislava : Sapiaientia, 2011.